

การพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ สำหรับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21
ด้วยกระบวนการเชิงจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน
THE DEVELOPMENT OF CAREER AND LIVING SKILL FOR LEARNING IN
THE 21st CENTURY THROUGH THE PSYCHOLOGICAL SELF
EMPOWERMENT PROCESS

Corresponding author¹
drpennapha@yahoo.com¹

เพ็ญนภา กุลนภาดล¹, ประชา อินัง²,
ทรงวุฒิ อยู่เอี่ยม³ และ ผลาดร สุวรรณโพธิ์⁴
Pennapha Koolnaphadol¹, Pracha I-nang²,
Songwut Yu-iam³, and Paladorn Suwannapho⁴

Received: February 20, 2019

Revised: March 19, 2019

Accepted: April 3, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ สำหรับการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการเชิงจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อพัฒนาแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน และศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน โดยมีขั้นตอนการวิจัยและผลการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ได้แบบวัดที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เมื่อนำแบบวัดไปเก็บข้อมูลกับนักเรียนใน 8 จังหวัด ได้แก่ สระแก้ว ระยอง ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก ปราจีนบุรี จันทบุรี และตราด จำนวน 2,400 คน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมา ด้านภาษา ($\bar{X} = 3.41$) ด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ ($\bar{X} = 3.31$) ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ($\bar{X} = 3.30$) ด้านมิติสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.28$) ด้านการรู้จักเข้าใจตนเอง ($\bar{X} = 3.26$) ด้านอัตถถวนิยม หรือ การดำรงอยู่ของชีวิต ($\bar{X} = 3.20$) และด้านดนตรี ($\bar{X} = 2.89$) ตามลำดับ โดยสรุป นักเรียนในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้านมนุษยสัมพันธ์ สูงที่สุด เป็นอันดับ 1 รองลงมาอีก 4 อันดับ ได้แก่ ด้านภาษา ด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว และด้านมิติสัมพันธ์

¹รองศาสตราจารย์ ดร. สังกัดภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

^{2,3}อาจารย์ ดร. สังกัดภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

⁴อาจารย์ ดร. สังกัดภาควิชาจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

หน่วยวิจัยและพัฒนาสมอง จิตใจ และการเรียนรู้ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน และศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน

ผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน โดยหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพ และทดลองใช้หลักสูตรฯ ที่พัฒนากับนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการรู้จักเข้าใจตนเองด้านธรรมชาติ และด้านเชาวน์ปัญญาทางการดำรงอยู่ของชีวิต มากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านภาษาที่พบว่าไม่แตกต่างจากก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรฯ

คำสำคัญ: ทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ศตวรรษที่ 21 จิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน

ABSTRACT

This is a research report in the topic of the development of Career and Living Skill for learning in the 21st century through the psychological self empowerment process. The purposes of this research are:

- 1) To develop the Career and Living Skill to choose the right career for learning in the 21st century.
- 2) To develop and enhance the Career and Living Skill with the psychological self empowerment

process. The research process and results were as follows.

The first step is to develop Career and Living Skill to choose the suitable career to learn in the 21st century of students in the East of Thailand.

The results of Career and Living Skill test development and it's outcome to be tested with the students from 8 provinces including Sa Kaeo, Rayong, Chonburi, Nakhon Nayok, Prachinburi, Chanthaburi and Trat found that students have Career and Living Skill to choose the suitable career for learning in the 21st century is moderate ($\bar{X} = 3.27$) when it was considered by sub aspect, the criterion is found almost all sides are moderate (\bar{X} between 2:51 to 3:50).

Except human relation aspect is at a high level ($\bar{X} = 3.57$) when sorting by side with the descending order as follows: human relation has the highest scores at a high level ($\bar{X} = 3.57$), then language ($\bar{X} = 3.41$) reason - Mathematics ($\bar{X} = 3.31$), physical and movement ($\bar{X} = 3.30$), spatial ($\bar{X} = 3.28$) self-understanding ($\bar{X} = 3.26$) existence of life ($\bar{X} = 3.20$) and music ($\bar{X} = 2.89$) respectively. Students in Eastern Provinces Rated human relation in the first rank for their Career and Living Skill then language, reason and mathematic, physical and movement, and spatial aspects respectively.

The evaluation results of the recognition of Career and Living Skill for students in accordance with the appropriate job learning in the 21st century are advertiser, counselors, educators, psychologists, politicians, human resource development and marketing. The second rank is philologist, poet, public relation or media consultant, speaker and teachers. The third rank is analyst, judiciary, banker, programmer, engineers, musician,

doctor and nurse. The fourth rank is physical therapist, athlete and physical trainer. The fifth rank is architect, artist, conductor, interior, sculptor, inventor, explorer, urban planner, designer and photographers.

Step two is to develop Career and Living Skill by using self potential learning guide book, the results showed that the experimental group had been attending Career and Living Skill with the psychological self empowerment process. Found that the students had Career and Living Skill to choose the suitable career for learning in the 21st century in reason – mathematic, Spatial, physical and movement, music, human relation, self understanding, nature, and the intelligence of the popular security utilities, or the existence of life more than pre-test at the level of statistical significance .05, except for the language that was no different from the pre-test.

Keywords: Career and Living Skill For Learning / 21st Century / Psychological Self Empowerment Process

บทนำ

ยุคสมัยปัจจุบัน โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมเกิดขึ้นอย่างมากมาย ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม เช่นเดียวกับการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงจากอดีตไปอย่างมาก บุคคลที่มีความรู้และมีทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ในสังคมได้ จึงจะเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การศึกษาเป็นส่วนที่สำคัญในการสรรค์สร้างให้บุคคลมีความรู้และทักษะดังกล่าว ด้วยเหตุที่การศึกษาเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้กับบุคคล เสริมสร้างความคิด ความมีศักยภาพในตนเอง เพื่อให้บุคคลสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ผ่านมา ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกและสังคม แนวคิดเรื่อง "ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21" จึงได้พัฒนาขึ้น โดยเริ่มจากภาคส่วนนอกวงการศึกษา เช่น บริษัทเอกชนชั้นนำขนาดใหญ่ องค์กรวิชาชีพ ระดับประเทศ และสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐ รวมตัวและก่อตั้งเป็นเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องยึดผลลัพธ์ทั้งในแง่ของวิชาแกนและทักษะแห่งศตวรรษใหม่ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่โรงเรียน สถานที่ทำงาน และ ชุมชนต่างเห็นคุณค่า การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการที่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต

(Worapoj Wongkitrongrueng and Atip Jottalerk, 2011)

แนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นแนวคิดทักษะที่เน้นที่บุคคลทุกคนจะต้องเรียนรู้ เริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต ในมิติการเรียนรู้แบบ 3R x 7C ได้แก่ Reading (อ่านออก), (W) Riting (เขียนได้), และ (A) Rithematics (คิดเลขเป็น) 7C ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) (Vichan Panit, 2012)

ทักษะอาชีพ และการดำรงชีพ เป็นหนึ่งในทักษะที่มีในแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แนวคิดและหลักการของทักษะนี้ เน้นที่ทักษะในการให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ตนเอง เลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง พินิจพิจารณาอาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของบุคคล สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และ ภูมิหลังของบุคคลนั้น ดังนั้น หากบุคคลมีทักษะอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้นจะมีความพึงพอใจ มีความมั่นคงและประสบความสำเร็จในการดำรงชีพในอนาคต และ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ทักษะอาชีพและการดำรงชีพของบุคคล จะได้รับอิทธิพลจาก พันธุกรรมของบุคคลนั้นส่วนหนึ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาส่วนหนึ่ง ภูมิหลังครอบครัว และอิทธิพลจากการประกอบอาชีพของบิดามารดาอีกส่วนหนึ่ง (Anne.1964) ดังนั้น การพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ จึงเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคล เพื่อการประกอบอาชีพ พัฒนาศักยภาพในตัวบุคคลให้สามารถวิเคราะห์ตนเอง และดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข ซึ่งในการประเมินทักษะนี้นั้น นักเรียนควรได้รับรู้และเข้าใจตนเองในด้านความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความคาดหวังของตนเอง ตลอดจนการเรียนรู้งานเข้าใจลักษณะงาน (Super, 1995)

กินส์เบิร์ก (Ginzberg, 1996) ได้กล่าวถึงการประเมินและพัฒนาทักษะนี้ จะมีประสิทธิภาพที่สุดในช่วงอายุระหว่าง 13-15 ปี เด็กจะสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้ และ พิจารณาเลือกอาชีพได้ ตลอดจนสามารถประเมินความสนใจและความสามารถของตนเองว่าตนควรเลือกอาชีพใด ยิ่งไปกว่านั้น การเสริมสร้างการเรียนรู้ทักษะด้านนี้ บุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นประถม (หรืออนุบาล) ไปจนถึง ม. ๖ และมหาวิทยาลัย รวมถึงตลอดชีวิต โดยรูปแบบการเรียนรู้จะจัดให้เหมาะสมตามพัฒนาการของสมอง ครูจะต้องเรียนรู้วิธีการออกแบบการเรียนรู้แบบ Project Based Learning (PBL) ให้แก่บุคคลแต่ละกลุ่มอายุและตามพัฒนาการของสมองแต่ละคน เพราะทักษะกลุ่มนี้ใช้รูปแบบวิธีการสอนเพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่ละบุคคลจะต้องเรียนรู้ด้วยตนเอง ยิ่งไปกว่านั้น ครูต้องทำงานหนักในการคิดค้นหาวิธีออกแบบการเรียนรู้วิธีกระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของเด็ก (Vichan Panit, 2012)

พื้นที่ในภาคตะวันออก ประกอบด้วยจังหวัด 8 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง ตราด นครนายก จันทบุรี สระแก้ว ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา ประชาชนมีวิถีในการประกอบอาชีพ และ การดำรงชีพ ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน จากเดิมที่ทำงานภาคเกษตรกรรม ไปเป็นงานภาคการผลิตและบริการมากขึ้น และจากการสำรวจข้อมูลการทำงานของประชากร พศ 2530 -2556 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า การเข้าสู่ตลาดแรงงานของเยาวชน อายุ 15-24 ปี ในรอบกว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ลดลงจากร้อยละ 71.1 ในปี 2530 เหลือร้อยละ 46.0 ในปี 2554 ซึ่งอาจจะเกิดเนื่องจากนโยบายด้านการศึกษาของภาครัฐในการขยายการศึกษาภาคบังคับ นโยบายการเรียนฟรี และ การมีกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ผสมกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่แข่งขันกันค่อนข้างสูง ทำให้พ่อแม่/ผู้ปกครองส่งเสริมบุตรหลานให้ได้รับการศึกษามากขึ้น เพื่อนำไปสู่การมีงานทำและค่าตอบแทนที่ดี ตลอดจนมีการดำรงชีพที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

การสำรวจและสัมภาษณ์ประชาชนในภาคตะวันออก ในพื้นที่ทั้ง 8 จังหวัด ในเขตภาคตะวันออก จังหวัดละ 10 คน พบว่า สภาวะการณ์ทักษะอาชีพและการดำรงชีพของแต่ละจังหวัด บุคคลมีการดำเนินวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ประชาชนแต่ละพื้นที่ประกอบอาชีพในภูมิลำเนาของตน บุตรหลานก็มักจะประกอบอาชีพ และมีทักษะอาชีพตามที่ครอบครัวของตนเองดำรงชีพอยู่ แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ความสนใจ การปลูกฝังจากครอบครัว ตลอดจนแนวคิดในการตัดสินใจในเรื่องอาชีพ จะเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ของประเทศและสังคม แนวโน้มของแต่ละพื้นที่จะปรับเปลี่ยนไปในการเสริมสร้างทักษะอาชีพที่เหมาะสมกับงานภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ไม่ว่าจะด้วยเหตุจากสภาพชีวิตและสภาพการทำงานของคนในทุกวันนี้นี้ ที่จำเป็นต้องมีทักษะการคิดการเรียนรู้ และองค์ความรู้หลากหลายประการ บุคคลที่มีความสามารถในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีศักยภาพอย่างเต็มเปี่ยม ในยุคที่มีการแข่งขันด้านข้อมูลข่าวสาร และการดำรงชีวิตที่มีความซับซ้อนให้ประสบความสำเร็จได้นั้น บุคคลจำเป็นต้องพัฒนาตนเอง ค้นหาความสามารถ และ

สามารถวิเคราะห์ตนเอง ตลอดจนเสริมสร้างทักษะอาชีพที่มีประสิทธิภาพแก่ตนเองได้ จึงจะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่นและมีความสุข สามารถนำศักยภาพของตนเองมาใช้ในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่

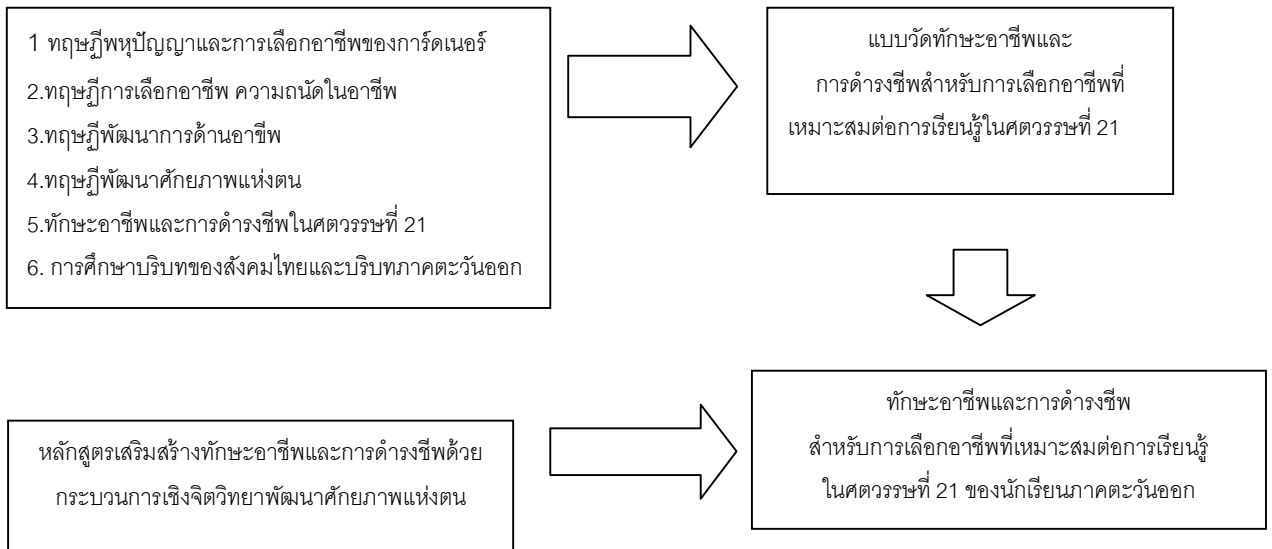
ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศในช่วงปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองรัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้มีคุณภาพและมีปริมาณที่เพียงพอสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตและการบริการ หนึ่งในยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาได้เน้นถึงการปฏิรูปการเรียนรู้ด้านการศึกษาเพื่ออาชีพ โดยมุ่งจัดระบบการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่น เข้าถึงง่าย มีความหลากหลาย และจัดการศึกษาและเรียนรู้ที่บูรณาการกับการทำงาน สร้างความรู้ความเข้าใจในการศึกษาเพื่อเตรียมคนเข้าสู่อาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนมีเป้าหมายในชีวิต เรียนรู้เพื่อสร้างความสามารถในการปฏิบัติงาน การสร้างอาชีพ ตลอดจนให้ผู้เรียนรู้จักอาชีพ และเห็นเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ แม้ว่ายุทธศาสตร์ของรัฐจะเน้นที่ผู้เรียนเห็นเส้นทางความก้าวหน้าของอาชีพ รู้จักความสามารถของตนเอง และเรียนรู้อาชีพ แต่อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนในโรงเรียน ครูแนะแนว ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็ยังขาดเครื่องมือ และการพัฒนาระบบการแนะแนวด้านการศึกษาอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง อาชีพ อย่างเป็นรูปธรรม

เหตุผลและความเป็นมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาแบบประเมินทักษะอาชีพและการดำรงชีพ สำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามบริบทของพื้นที่ และสังคมไทย เพื่อให้บุคลากรที่ทำงานในหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน อาทิเช่น ครูที่ปรึกษา ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ นักจิตวิทยา ฯลฯ มีเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมินเด็กวัย 13-17 ปี หรือในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเรื่องของทักษะอาชีพ และการดำรงชีพ เนื่องจากเด็กวัยนี้อยู่ในช่วงวัยที่มีการริเริ่มของความคิด ด้านอาชีพ การทำให้เด็กสามารถที่จะมองตนเอง ประเมิน วิเคราะห์ และมีมุมมองที่ชัดเจนในสิ่งที่ตนเองในการสนใจ โดยพิจารณาจากภูมิหลัง ความถนัด สิ่งแวดล้อม ตามแนวคิดของการ์ดเนอร์ (Gardner, H., 2011) จะเป็นการเสริมสร้างให้เด็กวัย 13-17 ปี มีความชัดเจนในทักษะอาชีพ และ การดำรงชีพของตนเอง และมีเป้าหมายในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพได้เป็นอย่างดี ตลอดจนผู้วิจัยมีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ โดยใช้กระบวนการทางจิตวิทยาพัฒนาศักยภาพแห่งตน โดยเน้นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มาผสมผสาน เพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เรียนรู้สำรวจความชอบ ความถนัดในอาชีพของตนเอง โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความสามารถของสมอง เรียนรู้ถึงความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งเรียนรู้วิธีการพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เต็มความสามารถ เพื่อที่จะได้ดำรงชีวิต และมีทักษะทางอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตจนประสบผลสำเร็จต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน และ ศึกษาดำเนินการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สถานศึกษาทุกระดับสามารถนำแบบประเมินทักษะอาชีพและการดำรงชีพวัดและคู่มือซึ่งเป็นผลที่ได้จากการศึกษาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ไปขยายผลให้ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ใช้ประโยชน์โดยตรงในสถานศึกษา
2. หน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลและแนวทางการแก้ปัญหาไปกำหนดนโยบาย ในการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียน
3. ประชาชนและผู้ปกครองของนักเรียนในสถานศึกษา สามารถเรียนรู้การพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพโดยใช้กระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาในจังหวัดภาคตะวันออก 8 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด นครนายก สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อพัฒนาแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในภาคตะวันออก การศึกษาในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาเชิงลึกข้อมูลบริบทที่เหมาะสมกับทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในภาคตะวันออก เพื่อประกอบการพัฒนาเครื่องมือ ร่วมกับการศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎีพหุปัญญาของการ์เดนเนอร์ ทฤษฎีการเลือกอาชีพ ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ทฤษฎีทักษะอาชีพและการดำรงชีพในศตวรรษที่ 21 เพื่อสร้างเป็นข้อคำถาม

2. ผู้วิจัยพัฒนา แบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพที่สำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ นำแบบวัดที่ได้พัฒนาขึ้น ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ หลังจากนั้นหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

3. เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนในจังหวัดภาคตะวันออก ทั้ง 8 จังหวัด โดยประสานความเข้าใจในการเก็บกลุ่มตัวอย่าง และสร้างการมีส่วนร่วมในการทำงานกับสำนักงานเขตพื้นที่ โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการฯ โดยให้ครูที่ปรึกษาเป็นผู้ประสานการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1

ประชากรของการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคตะวันออก 8 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ระยอง จันทบุรี และตราด ที่มีอายุระหว่าง 13 – 15 ปี เป็นประชากรที่ไม่สามารถระบุจำนวนได้

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคตะวันออก 8 จังหวัด ที่มีคุณสมบัติข้างต้น ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนจำนวนจังหวัดละ 300 คน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนขนาดใหญ่เป็นหน่วยในการสุ่ม ได้โรงเรียนขนาดใหญ่ในแต่ละจังหวัด 8 จังหวัด จังหวัดละ 2 โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้นักเรียนที่มีอายุ 13 – 15 ปี เป็นหน่วยในการสุ่ม โดยสุ่มจากโรงเรียนในขั้นตอนที่ 1 ได้นักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่ในขั้นตอนที่ 2 โรงเรียนละ 150 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 2,400 คน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน และศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสังเคราะห์ลักษณะของนักเรียนในภาคตะวันออก ว่ามีทักษะอาชีพและการดำรงชีพเป็นอย่างไร ด้านใดมาก หรือ ด้านใดน้อย

2. จัดทำร่างหลักสูตรพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ตามแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยา แนวคิดในการพัฒนาศักยภาพแห่งตน ทฤษฎีการเลือกอาชีพ ทฤษฎีพัฒนาการอาชีพ การค้นหาความถนัดของตนเอง โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1

3. วิพากษ์หลักสูตร โดยการจัดสัมมนานักวิชาการที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับฟังความคิดเห็น และ ตรวจสอบความสอดคล้องและความเป็นไปได้ของหลักสูตร

4. นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในขั้นตอนที่ 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการศึกษามผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในระยะที่ 1 โดย

1. ผู้วิจัยประสานงานให้โรงเรียนคัดเลือกครูแนะแนว หรือ ครูที่ปรึกษาในโรงเรียน ที่จะปฏิบัติหน้าที่ประสานงานในการนำนักเรียนเข้าร่วมอบรมและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพตามหลักสูตรฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 20 คน รวม 100 คน

2. ผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ใน 4 มิติ คือ 1) มิติการประเมินจากแบบวัด (Questionnaire assessment) โดยให้นักเรียนทำแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นลงบันทึกข้อมูลเป็นรายบุคคล และ เก็บไว้ 2) มิติการรายงานตนเอง (Self-report) โดยผู้วิจัยให้นักเรียนประเมินตนเองด้วยแบบประเมินตนเองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น 3) มิติการรายงานโดยครู (Teacher Report) โดยผู้วิจัยให้ครูที่ปรึกษาประเมินนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นรายบุคคล และ 4) มิติการรายงานโดยผู้ปกครอง (Parent Report) โดยผู้วิจัยให้ผู้ปกครองประเมินนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือก ตามแบบรายงานเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

3. ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนที่มีคะแนน 4 มิติ เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีคะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 เมื่อนำคะแนนของนักเรียนที่ครูในแต่ละจังหวัดนำมาจัดเรียง

4. ผู้วิจัยสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมทดลอง ซึ่งนักเรียนสมัครใจเข้าร่วมทดลองทุกคน

5. ผู้วิจัยทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กับนักเรียนในจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน โดยการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การวิจัยแบบ One Group Pretest – Posttest Design (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538:249) แบ่งการทดลองเป็น 3 ระยะ ดังนี้

5.1 ระยะก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพฯ เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวนทั้งสิ้น 100 คน แล้วสัมภาษณ์เพื่อสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมกลุ่มฝึกอบรม ดังนั้น ผู้วิจัยถือว่าคะแนนที่ได้จากการวัดดังกล่าวเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

5.2 ระยะการทดลอง

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 100 คน โดยใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นระยะเวลา 9 ครั้ง ครั้งละ 90 นาที ในแต่ละครั้งจะเป็นการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ตามแนวคิดในการบูรณาการทฤษฎีปัญหาของการ์ดเนอร์ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษาด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านธรรมชาติ และด้านการดำรงอยู่ของชีวิต ร่วมกับทฤษฎีการเลือกอาชีพ ทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพ และแนวคิดกระบวนการจิตวิทยาพัฒนาศักยภาพบุคคล

5.3 ระยะหลังการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภายหลังจากเข้าร่วมทดลองครบทั้ง 9 ครั้ง แล้วใช้คะแนนจากการวัดดังกล่าวเป็นคะแนนภายหลังการทดลอง (Posttest)

6. สรุปและรายงานผลการทดลองใช้หลักสูตรฯ ในการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ

7. ผู้วิจัยจัดทำ (ร่าง) คู่มือการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้ที่สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง หลังการทดลอง โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน (Mean) ได้แก่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. วิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ฯ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้
3. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation : r_{xy})
4. วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม และรายองค์ประกอบของแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค
5. วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ฯ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ F - test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ (Two – Way Repeated ANOVA Measurement)
6. วิเคราะห์ผลการเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
 - 6.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทักษะอาชีพและการดำรงชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ F - test โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ (Two – Way Repeated ANOVA Measurement) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Repeated ANOVA Measurement)
 - 6.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ และการทดสอบภายหลัง (Post Hoc Test) ของค่าเฉลี่ยทักษะอาชีพและการดำรงชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลด้วยวิธี Newman Kuels

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย ข้อตกลงการเข้าร่วมวิจัย การรักษาความลับ การใช้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย การตั้งสมมติฐาน การนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม และการปฏิเสธหรือถอนตัวในการเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น หลังจากนั้น จะให้กลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมในการเข้าร่วมวิจัยและแจกแจงรายละเอียดในการติดต่อกับผู้วิจัย หากผู้ร่วมวิจัยไม่ประสงค์จะดำเนินการวิจัยต่อ

สรุปผลการวิจัย

การดำเนินการวิจัยนี้ เป็นกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจะดำเนินการร่วมกับโรงเรียนในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครูช่วยผู้ปกครองในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง ในทุกขั้นตอน 3 ขั้นตอนดังนี้

ผลการวิจัยใน ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และศึกษาทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า

1. ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพที่มีมาตรฐาน และเหมาะสมต่อบริบทของนักเรียนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ผลการศึกษาทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนใน 8 จังหวัด ได้แก่ สระแก้ว ระยอง ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก ปราจีนบุรี จันทบุรี และตราด พบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 1,248 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 มีเกรดเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.00 จำนวน 916 คน คิดเป็นร้อยละ 38.17

นักเรียนใน 8 จังหวัด ได้แก่ สระแก้ว ระยอง ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก ปราจีนบุรี จันทบุรี และตราด มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด (\bar{X} อยู่ระหว่าง 2.51 – 3.50) โดยด้านมนุษยสัมพันธ์ สูงที่สุดเป็นอันดับ 1 รองลงมาอีก 4 อันดับ ได้แก่ ด้านภาษา ด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว และด้านมิติสัมพันธ์

เมื่อจำแนกรายจังหวัด พบว่า นักเรียนในจังหวัดสระแก้ว มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ด้านมนุษยสัมพันธ์สูงที่สุดเป็นอันดับ 1 รองลงมาอีก 4 อันดับ ได้แก่ ด้านเหตุผลคณิตศาสตร์ ด้านภาษา ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว และด้านมิติสัมพันธ์

นักเรียนในจังหวัดระยอง มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ด้านมนุษยสัมพันธ์สูงที่สุดเป็นอันดับ 1 รองลงมาอีก 4 อันดับ ได้แก่ ด้านภาษา ด้านรู้จักเข้าใจตนเอง ด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ และ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว

นักเรียนในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ด้านมนุษยสัมพันธ์สูงที่สุดเป็นอันดับ 1 รองลงมาอีก 4 อันดับ ได้แก่ ด้านภาษา ด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ และด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว

นักเรียนในจังหวัดชลบุรี มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ด้านมนุษยสัมพันธ์สูงที่สุด เป็นอันดับ 1 รองลงมาอีก 4 อันดับ ได้แก่ ด้านธรรมชาติ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ และด้านมิติสัมพันธ์

นักเรียนในจังหวัดนครนายก มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ด้านมนุษยสัมพันธ์สูงที่สุด เป็นอันดับ 1 รองลงมาอีก 4 อันดับ ได้แก่ ด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านภาษา และด้านมิติสัมพันธ์

นักเรียนในจังหวัดปราจีนบุรี มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ด้านมนุษยสัมพันธ์สูงที่สุด เป็นอันดับ 1 รองลงมาอีก 4 อันดับ ได้แก่ ด้านภาษา ด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ ด้านการรู้จักเข้าใจตนเอง และด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว

นักเรียนในจังหวัดจันทบุรี มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ด้านมนุษยสัมพันธ์สูงที่สุด เป็นอันดับ 1 รองลงมาอีก 4 อันดับ ได้แก่ ด้านภาษา ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านมิติสัมพันธ์ และด้านเหตุผลและคณิตศาสตร์

นักเรียนในจังหวัดตราด มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพ ด้านมนุษยสัมพันธ์สูงที่สุด เป็นอันดับ 1 รองลงมาอีก 4 อันดับ ได้แก่ ด้านภาษา ด้านเหตุผลและคณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ และด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว

7. ด้านธรรมชาติ พบว่า ในจังหวัดสระแก้ว ระยอง ฉะเชิงเทรา ชลบุรี นครนายก ปราจีนบุรี จันทบุรี และตราด มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=4.58$) เมื่อทำการเปรียบเทียบในรายคู่ที่มีความเหมือนกัน พบว่า แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มที่คะแนนไม่แตกต่างกัน ได้แก่ กลุ่มที่ 1 สระแก้ว ปราจีนบุรี นครนายก กลุ่มที่ 2 ปราจีนบุรี นครนายก ชลบุรี ระยอง ตราด จันทบุรี กลุ่มที่ 3 นครนายก กลุ่มที่ 2 ปราจีนบุรี นครนายก ชลบุรี ระยอง ตราด จันทบุรี ฉะเชิงเทรา

ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยหลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน

ผลการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน พบว่าหลังจากที่กลุ่มทดลองได้ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการรู้จักเข้าใจตนเองด้านธรรมชาติ และด้านชวชนปัญหาทางด้านการดำรงอยู่ของชีวิต มากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านภาษาที่พบว่าไม่แตกต่างจากก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักสูตร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในจังหวัดภาคตะวันออก มีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้านมนุษยสัมพันธ์ สูงที่สุด เป็นอันดับ 1 รองลงมาอีก 4 อันดับ ได้แก่ ด้านภาษา ด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว และด้านมิติสัมพันธ์ สอดคล้องกับ แซฟเฟอร์ (Schaffer, 1953) ที่กล่าวว่า การให้นักเรียนได้พัฒนาตนเอง ใช้ความคิดในการประเมินตนเองด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านความสามารถ ด้านความคิดเห็นต่อตนเอง ตลอดจนคุณลักษณะต่าง ๆ ของตนเอง แม้กระทั่งภูมิหลัง ความถนัดด้านอาชีพของบิดา มารดา จะทำให้นักเรียนสามารถมองตนเอง และพัฒนาตนเองได้ตรงตามความเป็นจริงมากขึ้น ข้อมูลที่ได้จากการประเมินด้วยแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพของนักเรียน สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จากการลงพื้นที่และการสนทนากลุ่ม ว่านักเรียนในปัจจุบันของภาคตะวันออก มีทักษะอาชีพและการดำรงชีพในด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นอันดับแรก นักเรียนมีความสามารถและกล้าแสดงออกในการสื่อสารระหว่างบุคคล ระหว่างองค์กรอื่น ๆ มากขึ้น สอดคล้องกับสมการความจริงที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากการลงพื้นที่ ว่านักเรียนในภาคตะวันออกมีความประสงค์จะประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการใช้สัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน นักเรียนมีบุคลิกภาพที่มีความเป็นมิตร ชอบในการติดต่อกับบุคคลอื่น ดังนั้น ผลการศึกษาที่ได้จึงมีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่มากที่สุด

2. ผลการศึกษากการใช้หลักสูตร พบว่าหลังจากที่กลุ่มทดลองได้ผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมตาม หลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านเหตุผล-คณิตศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการรู้จักเข้าใจตนเองด้านธรรมชาติ และด้านชวชนปัญหาทางด้านการดำรงอยู่ของชีวิต มากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านภาษาที่พบว่าไม่แตกต่างจากก่อนการเข้าร่วม ผลการพัฒนาแสดงให้เห็นว่า หลักสูตรดังกล่าวสามารถพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาเสริมสร้างศักยภาพแห่งตน โดยกิจกรรมในหลักสูตรจะให้นักเรียนวิเคราะห์ และ สังเคราะห์คุณลักษณะของตนเอง ไตร่ตรอง ข้อมูลต่าง ๆ ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้รู้จักเข้าใจตนเอง ในความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ค่านิยม และบุคลิกภาพ

ของตนเองได้ดีขึ้น และสามารถวางแผนเลือกอาชีพได้สอดคล้องกับความต้องการของตนเองได้มากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่เข้ากลุ่มทดลองที่สามารถใช้องค์ความรู้และทักษะที่ได้ในการพัฒนาปรับปรุงตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งนี้

1. งานวิจัยนี้เน้นการศึกษาการรับรู้ทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผลที่ได้เป็นข้อค้นพบที่มีประโยชน์สำหรับนักเรียนและวงการศึกษาไทย แต่เนื่องจากการใช้แบบวัดที่มีประสิทธิภาพควรมีการแปลผลให้นักเรียนผู้ถูกทดสอบได้รับทราบในสมรรถนะของตนเอง การใช้รูปแบบและวิธีการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ขาดความคล่องตัว และ ใช้เวลาในการดำเนินการเป็นอย่างมาก จึงควรพัฒนารูปแบบในการใช้แบบวัดฯ ให้สามารถประมวลผลและส่งข้อมูลย้อนกลับให้กับผู้ถูกทดสอบได้ทราบเป็นรายบุคคล อย่างเป็นรูปธรรม

2. จากผลการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อนักเรียน คือ ปัจจัยของครอบครัว บิดา มารดา ผู้ปกครอง และ บุคคลแวดล้อมที่ใกล้ชิด ดังนั้น ควรมีการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการสร้างความเข้าใจของครอบครัว ผู้ปกครอง การจัดการความคาดหวังที่สมเหตุสมผล เพื่อที่จะทำให้นักเรียนสามารถเลือกอาชีพได้อย่างตรงตามความสามารถและความต้องการของตนเองมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาแบบวัดทักษะอาชีพและการดำรงชีพสำหรับการเลือกอาชีพที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในรูปแบบที่เหมาะสมกับการใช้งาน และการแปลผลอย่างเป็นสากลเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ในหลากหลายพื้นที่ ไม่ว่าจะในประเทศไทย หรือ ต่างประเทศ เช่น แบบวัดออนไลน์ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ควรขยายผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะอาชีพและการดำรงชีพ สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เพื่อให้สามารถสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ความสามารถของบุตรธิดา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจาก สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ และ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

บรรณานุกรม

Anne . (1964). *The Psychology of Occupation* .New York: John Willey and Sons.

Gardner, H. (2011). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Basic books.

Ginzberg Eli. (1966). *The development of Human Resources* .New York: McGraw-Hill.

Super, D.E. and Crites, J. O. (1995). *Appraising Vocational Fitness*. Delhi: Universal .Book Stall.

Schaffer, R. (1953), "Job Satisfaction as related to Need Satisfaction at work", Psychological Monographs general and Applied, 67, (14),1-29.

Vichan Panit. (2012). *The way to create learning for students in the 21st century*, Bangkok: Sodsri-saridwongsa foundation.

Worapoj Wongkitrongrueng & Atip Jottalerk, (2011). *Rcthinking How Student learn*. Bangkok: 21st Century skills: Open world pulishing.